

Kungl. Vetenskapsakademien har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället.
The Royal Swedish Academy of Sciences has as its aim to promote the sciences and strengthen their influence in society.

Stockholm 24 augusti 2016

Dnr: KVA/2016/184/76

Göran K. Hansson/hs
Ständig sekreterare
Telefon: 08 - 673 95 02
E-post: goran.hansson@kva.se

Kulturdepartementet

Synpunkter från Kungl. Vetenskapsakademien betr. promemoria om förslag att införa en museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige

Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) har valt att yttra sig beträffande förslag att införa en museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige (Ku2016/01365/KL).

KVA ser det som angeläget att kommentera förslaget att skapa en central museimyndighet med ansvar för hela den historiska utvecklingen genom en sammanslagning av myndigheten Statens Historiska museer (SHMM) och myndigheten Livrustkammaren och Skoklosterslott med Stiftelsen Hallwylska museet. Förslaget har främst diskuterats inom KVA:s klass för humaniora där ett flertal arkeologiska och historiska forskare med kunskap i ämnet ingår.

Enligt promemorian anses förslaget ha en viss effektiviseringspotential som på sikt skulle kunna frigöra medel för angelägna satsningar på kärnverksamheten. Akademien anser dock att syftet är för oprecist. Därutöver anser Vetenskapsakademien att projektet att skapa en myndighet med uppgift att belysa hela den historiska samhällsutvecklingen är ett mycket stort åtagande som kräver radikalt annorlunda åtgärder än en enkel sammanslagning av befintliga myndigheter.

Förslagsställarna framhåller att det saknas en central myndighet med förutsättningar att belysa Sveriges historia i sin helhet från äldsta tid till idag. Framförallt saknar man ett museum som har till uppgift att belysa samhällsutvecklingen i landet under den moderna tiden, vilket har inneburit att angelägna nya perspektiv och synsätt på Sveriges historia inte kommit till uttryck. Akademien vill understryka att de centrala museerna redan idag har inskrivet i sina regleringsbrev att de förutom att förvalta, forska kring och ställa ut sina samlingar ska ge nya aspekter på samhällsutvecklingen. Detta sker också på ett rikt och varierat sätt inom respektive område beroende på personalens kompetens, deras möjligheter till forskning och museernas ekonomiska resurser.

I promemorian konstateras att det finns en rad museer som på olika sätt belyser den historiska utvecklingen i Sverige som Statens försvarshistoriska museer, Statens maritima museer, Konstmuseer som Nationalmuseum och Moderna museet, Stiftelsen Nordiska museet och Stiftelsen Arbetets museer. Det är svårt att förstå varför den nu föreslagna myndigheten som skulle bestå av ett fåtal av de befintliga historiska museer som finns i Sverige, och med samlingar av väldigt olika karaktär (vissa är mer eller mindre statiska, eller där byggnaderna utgör själva museiojektet och ett museum har ett uppdrag som grävande arkeologer), skulle vara särskilt lämpad att hantera "mer omfattande och vidare uppgifter som omfattar hela den svenska historien från forntid till nutid".

*Det är variationsrikedomen och möjligheten att belysa flera olika aspekter av samhälls-
utvecklingen som är de olika museernas styrka, och bör så vara.*

Vidare uttrycker förslaget att man genom den nya myndigheten kan frigöra SHMM från en tidigare begränsning till äldre tid, och att det huvudsakliga skälet till den nya myndigheten är att stärka kärnverksamheten och vidareutveckla den museala verksamheten i nya och efterfrågade riktningar. Med de nya uppgifter som skulle läggas på den nya myndigheten befarar Akademien att det som utgör kärnan i SHMM, de arkeologiska samlingarna, och också den arkeologiska uppdragsverksamheten snarare skulle försvagas istället för att berikas.

De många museiutredningar som gjordes under 1990-talet rörande museernas organisation och samhällsroll (Minne och Bildning 1994 och Kulturproppen) hade som främsta motiv att skapa en lättöverskådlig struktur, arbetsvinster och ekonomiska fördelar. Trots att man nu hävdar att detta inte är motivet för den föreslagna sammanslagningen befarar vi att det är liknande tankegångar som ligger bakom.

Vetenskapsakademien har svårt att se behovet av en museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige. Detta behov utvecklas inte heller i promemorian. Enligt förslaget finns det behov av *en* myndighet för att "...spegla historiebrukets utveckling och de processer av nationsformering som legat till grund för hur vi idag uppfattar Sverige och svenskhet". Vi tror snarare att det är värdefullt med en mångfald av röster i historieskrivningen, en mångfald baserad på en utgångspunkt i olika källmaterial med fokus på olika historiska perioder, precis så som de olika statliga museerna beskrivs på sidan två.

KVA avvisar förslaget främst därför att erfarenheten har visat att sammanslagningar av denna karaktär ofta skapar fler problem än vinster. Världskulturmuseerna som inrättades år 2004, som en sammanslagning av Etnografiska museet, Östasiatiska museet och Medelhavsmuseet i Stockholm samt Världskulturmuseet i Göteborg, har redan organisatoriska och ekonomiska problem. Den analys av verksamheten som gjordes av Statskontoret 2015 visar en oro för att Världskulturmuseets resultat kommer att försämrats under de närmaste åren då myndigheten måste genomföra stora besparingar för att finansiera sitt underskott. Man har också svårt att leva upp till regeringens kulturpolitiska ambitioner och det finns problem med styrning och organisation. Vidare avvisar Akademien förslaget eftersom det inte diskuterar vilka konsekvenser en eventuell sammanslagning får för den forskning och den kärnverksamhet som bedrivs vid de olika museerna. Slutligen avvisar vi förslaget eftersom det inte heller diskuterar eller analyserar hur de olika uppdrag som de olika museerna har rörande accession, utgrävningsverksamhet etc., berörs av en eventuell sammanslagning.

Beslut i detta ärende har fattats av ständige sekreteraren efter förberedande arbete av Görel Cavalli-Björkman och Kerstin Lidén, båda ledamöter av KVA.

Göran K. Hansson
Ständig sekreterare